

To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
From: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Sent: Wed 8/5/2020 9:47:27 AM
Subject: FW: update internationale onderzoeksverband MCC naar relatie luchtkwaliteit en COVID-19
Received: Wed 8/5/2020 9:47:27 AM

Ter informatie i.v.m. kamervraag hierover

From: [redacted] - DGMI <[redacted]@minienw.nl>
Sent: maandag 29 juni 2020 17:30
To: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Subject: RE: update internationale onderzoeksverband MCC naar relatie luchtkwaliteit en COVID-19

Hi [redacted] dank voor je reactie. Voor nu is dat voor mij voldoende info.
Mvg,
[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Verzonden: maandag 29 juni 2020 16:25
Aan: [redacted] - DGMI <[redacted]@minienw.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@rivm.nl>; [redacted] <[redacted]@rivm.nl>
Onderwerp: RE: update internationale onderzoeksverband MCC naar relatie luchtkwaliteit en COVID-19

Dag [redacted]

Ik ben helaas niet erg aangesloten op de laatste stand van zaken van COVID en omgevingsfactoren binnen het RIVM of het MCC (andere prioriteiten), dus ik kan je vraag alleen heel sec beantwoorden.

Er zijn binnen MCC twee kansrijke onderwerpen gesignaleerd die konden worden uitgewerkt.

- Influence of weather/climate on the start, severity and progression of the COVID-19 outbreak.
- Air pollution and severity of the COVID-19 outbreak.

Van de eerste heb ik een voorstel ontvangen, maar het onderwerp (weer: temperatuur en luchtvochtigheid) heeft geen relatie met de kamervraag die eerder is gesteld. Vandaar dat dit niet onder jullie aandacht is gebracht. Van het tweede heb ik (nog) geen voorstel ontvangen. Ik veronderstel dat dat nog in de maak is of in de procedure zit.

MCC was er destijds snel bij. Inmiddels lopen er vast wel allerlei andere initiatieven die vergelijkbaar zijn. Ik heb geen zicht op in hoeverre anderen binnen RIVM daarvoor zijn benaderd, en of het RIVM daarbij een rol heeft. Die vraag zou [redacted] of [redacted] beter kunnen beantwoorden.

Volledigheidshalve breng ik onder de aandacht dat in de onderzoekverkenning die het RIVM eind mei aan LNV heeft gestuurd over Veehouderij, Luchtkwaliteit en COVID-19 ook iets over de MCC activiteit is opgenomen. Daarbij wordt opgemerkt dat dit type epidemiologisch onderzoek ook zelfstandig in Nederland kan worden uitgevoerd (zie citaat hieronder).

Ik hoop dat mijn antwoord je voldoende input oplevert.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

"Epidemiologisch onderzoek naar effect van dagelijkse (acute) blootstelling aan luchtverontreiniging
Met tijdserie analyses kan gekeken worden naar de mate waarin de luchtkwaliteit van dag tot dag varieert en van invloed is op de dagelijkse incidentie van een SARS-CoV-2-infectie of een ernstiger verloop van COVID-19. Dit type onderzoek kan in principe uitgevoerd worden met dagelijkse gegevens over COVID-19 gerelateerde kenmerken die over regio's of over heel Nederland geaggregeerd zijn. Dit onderzoek vereist minder gedetailleerdere informatie over mens-mens transmissies en over individuele persoonskenmerken. Wel is informatie over de timing van interventie maatregelen (intelligente lockdown) relevant en moet ook rekening gehouden worden met klimatologische omstandigheden (temperatuur en vochtigheid) die mogelijk ook een rol kunnen spelen in de virus verspreiding. Dit type epidemiologisch onderzoek kan zelfstandig in Nederland worden uitgevoerd. Echter de zeggingskracht van dit type onderzoek wordt vergroot door dit in verschillende landen uit te voeren. In de

kamerbrief van IenW d.d. 4 mei 2020 is al nader ingegaan op dit type onderzoek in een internationaal kader (Multi-Country Multi-City Collaborative Research Network; MCC). Onderzoeksvoorstellen worden momenteel uitgewerkt; verschillende centra van het RIVM (infectieziekten, milieu-epidemiologie en milieukwaliteit) zullen hieraan een bijdrage leveren als dit onderzoek tot uitvoering komt.”

From: 5.1.2e) - DGMI <5.1.2e@minienw.nl>

Sent: 29 June 2020 12:01

To: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@rivm.nl>

Subject: update internationale onderzoeksverband MCC naar relatie luchtkwaliteit en COVID-19

Hi

Zou jij een korte update kunnen geven over wat er in het internationale verband MCC mbt onderzoek naar relatie luchtkwaliteit en COVID-19 speelt? Ik zou graag willen weten hoe het er voorstaat omdat ik mijn directeur moet informeren. Van het volgende zijn we bij IenW op de hoogte:

Het RIVM heeft mij laten weten dat binnen het Multi-Country Multi-City (MCC) Collaborative Research Network, waarbinnen het RIVM participeert, is verkend of het mogelijk is onderzoek op te pakken onder andere naar de relatie luchtverontreiniging en COVID-19. Participanten van het netwerk krijgen de gelegenheid om onderzoeksvoorstellen in te dienen. Door dergelijk onderzoek uit te voeren in internationaal verband kan de zeggingskracht van de onderzoeksresultaten vergroot worden. Uw Kamer zal geïnformeerd worden over welk onderzoek er in MCC verband uitgevoerd zal worden.

Is er al zich op wat voor onderzoeksvragen er opgepakt kunnen gaan worden? Wanneer is daar ongeveer zicht op en welke rol kan RIVM daar in spelen?

Lukt het om me vanmiddag de update te zenden? Met 5.1.2e heb ik afgesproken dat ik jou even rechtstreeks benader met deze vraag en niet via haar. Zou je haar in je reactie in cc mee kunnen nemen?

Groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability